

Szerkesztői szállítás

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak. Kéziratok nem adatkak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések a hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyzet hasábjától számított sor ára 6 kr. Helyesdj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppolitz Alajosnál (Wollzeile 33). Haasensteint és Vogelnél (Neuer Markt 11). Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-utca 9 szám emelet).

„KELET”

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.
Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Pest, 1871 nov. 25.

(A.) Belgium fővárosa három nap óta igen zajos jelenetek színhelye, melyek okai nem annyira politikai, mint inkább közérkölciségi jelleműek. A belga állam 1831 óta Európa mintaesztétikáját képezi; alkotmánya példányul szolgált igen sok országnak, mely a parlamentarismus alapján szervezte újjá magát; számos törvénye még hazánkban is utánzásra talált. A jó törvények védelme alatt fényes virulásnak induló anyagi és szellemi élet a nemzet és királya közt oly benső viszonyt hozott létre, mely sértetlenül kiállotta az 1848-ki év mozgalmait. Azonban a boldog Belgiumnak is megvannak a maga kellemetlenségei, melyek közt első helyet az egyház és állam közti viszály képezi.

Belgium lakosságának túlnyomó többsége katolikus; a papság igen vagyonos, s mivel 1815-től 1830-ig — midőn Belgium a protestáns Hollandiához tartozott — a néppel szövetségbe küzdött a protestáns idegen uralom ellen, most a társadalom minden osztályára igen nagy befolyást gyakorol. A clerus nem egyszer visszaélt e befolyásával; a nemzettől ultramontán színezetű képviselőket választatott s természetesen, hogy ilyen esetekben a kormányhatalom is az ultramontánok birtokába került. Ezek uralma rendesen árnypontot képez az ország történetében, csak-hogy szerencsére nem gyakran fordult elő. Így például 1857-től egész 1870-ig, tehát csaknem tizenégy évig szakadatlanul a liberalisoké volt a többség, ezek sorából került ki a kormány.

Vége a múlt év végén a legrúbb eszközöket is felhasználó clericalisok a kamrában 12—15 szónyi többséget szereztek, minélfogva a szabadelvű s 14 év óta működő Frère Orban-cabinet visszalépett s II. Lipót király d'Anethan bárót, az ultramontán párt egyik előkelő tagját bízta meg az új kormány alakításával. Anethan úr teljesíté feladatát, s noha ő maga tiszta jellemű ember, azon hibát követte el, hogy több minisiteri tárczát oly férfiak kezébe tett, kik mindenféle tözsdesperculatiókban, piszkos üzérkedésekben, főleg pedig a világhírű Langrand-féle szédelgésekben rendkívül compromittálva voltak. Ezen Langrand, ki — fájdalom! — Magyarországon is sokakat hálójába kerített, ki királyunk gyámfát és közeli rokonát, Turn-Taxis herceget több millió forint értékig megcsalta, katolikus üzérnek adta ki magát, különösen a katolikusok pénzeszackójára speculált. Hazája főpapságának és clericalis pártjának segélyével a dúsgazdag belga kolostorokban évtizedek óta összehalmozott roppant tőkéket magához vonta, a könnyen-hívő katolikusokat jó pénzökért papirossal árasztotta el s a kicsalt vagyonnal roppant üzleteket csinált, melyekért elismerésül IX. Pius pápa Langrandot római gróffá nevezte ki. A dálnak

vége az lön, hogy Langrand alig néhány évi daridó után Amerikába szökött, üzletei szédelgéseknek bizonyultak, intézetei megbuktak s Belgium több száz millió frank erejéig megcsalódott. Anethan úr pedig Langrand szövetségesei, üzleteinek társai és vezetői közül választá kormányta több tagját. Ezen borzasztó cynismus már akkor minden becsületet emberben közbotránykozást kelte, mely azonban a kétségbeesésig fokozódott legközelebb, midőn ezen compromittált ministerium Langrand egyik főczinkosát, bizonyos de Baeker nevű urat Limburg tartomány főkörmányzójává nevezte ki. Ez oly botrányt idézett elő, hogy Brüsszel város főpolgármestere tegnapelőtt a ministertanácsban kijelenté, mikép „Brüsszel lakossága s az ország minden becsületes embere mélyen el van keseredve.”

Bármily sajnósak tehát a brüsszeli zavarok, mégis igen természetesen kell azokat találnunk. A ministerium a kamara szabadelvű részének kívánataira megtagadta ugyan lemondásának benyújtását, de talán a király meghozza a közérkölciség kívánatának az áldozatot, hogy ha már a kamaratöbbség ultramontán nézetei folytán a ministeriumnak is ultramontánnak kell lenni, tagjai legalább a becsületes ultramontánok közül — ha ugyan találni ilyeneket is — vétessenek. Valószínű tehát, hogy Lipót király a jelen kormány egy pár tagjának elbocsátásával fogja a fölizgatott szenvedélyeket lecsillapítani.

Bukuresti levél

(Saját levelezőnk től)

Bukurest, nov. 22.

(Vége)

November 17-ről Párisból a ministerium következő táviratot kapott: „Társulatom nevében értesitem a romániai kormányt a felől, hogy kész vagyok az összes vasúti vonalokat, minden államsegély s kamat biztosítás nélkül, kiépíteni. Két megbízott kész az oda utazásra, ez alapon egyezkedni s minden lehető biztosítékot nyújtani. Vitáli.” Kevésbé előnyös feltételek alatt pályázik Offenheim ur a Lemberg-Jassy-i consortium s az ohez csatlakozott alsó ausztriai bank nevében. Mind ezen ajánlatok a kamarák elébe terjesztetnek, mely addig, míg azokat a szakosztályok tárgyalják, a dohánymonopoliumra, a só és vám ügyre, s az Austria-Magyarországgal kötendő távirászati szerződésre vonatkozó kormányi előterjesztésekkel fog foglalkozni.

A senatus is titkos ülésekben tárgyalta a Strousberg féle okmányokat, majd a Desliu által tett, s általam már jelzett interpellatiók kerültek napirendre. Ezeknek elseje az ország kül- s belpolitikai állapotrát vonatkozott s meglehetősen nyers hangon volt tartva, s a parlamentar formáknak kevésbé felelt meg. Következése a lön, hogy egyetlen hang emelkedett a kormányval szemben indítványozott bizalmatlansági nyilatkozat mellett, s a senatus napirendre tért. Másfelől azonban be kell valani, hogy a minisiterok válasza s főleg a Costaforu-é sem voltak az alkotmányos ügyeknek teljességgel megfelelők, s ennek következtében az interpellálók és interpelláltak között oly civódások fejlődtek ki, melyeknek helye legfőkébb csapszékben lehet.

A második interpellatio tárgyát azon sürgöny képezte, melyet, állítólag a külügy-ministerium intézett az Independance Belgehez a következő tartalommal: „a fejedelem akarta ellenére s csupán a körülmények által kényszerítve szentesitem a kamarának, a Strousberg féle ügyre vonatkozó határozatait” Costaforu válaszában ismét oly kifejezéseket használt, melyek sehoggy se illők egy államférfihoz. Ezt anynyival is inkább tehetette, mert Deslinak nem állhatott módjában érveléseit hiteles okmányokkal támogatni. A senatus, a kormány diadala után, napirendre tért, s megszavazta a fennebb közölt feliratot.

A hírlapírók congressusának működése eddig csupán a rendszabályok feletti vitákra s azok megszavazására szoríkozott, s már is nyílt szakadásra került a dolog a többség s kisebbség között. Az utóbbi nyíltan azzal vádolja a többséget, hogy általa kizárattott a congressusból, a mi nem igaz. A kisebbség képviselői önként hagyták oda a gyűlést, mert ellenjavaslatukat a többség nem fogadta el, s mert állítólag a congressus elnöke igen bizalmas lábon áll Ghica Jánossal, kit zsidótárnak, szabadkőművesnek s „Andrássy emberének” neveznek.

Egyáltalán el lehet mondani, hogy az ellentétes pártokat igen éles különbségek választják el egymástól s alig hihető, legkivált a congressus nyújtotta tapasztalatok után, hogy a messzifekvő szélsőségeket valahogyan egyesíteni lehet ne. Igen messzire vinne, ha ez általánosságban kimondott tétel bizonyítására példákat idéznénk föl, a congressusi határozatok közül, melyek azonban biztosíthatom önt, számos kiáltó bizonyítékot szolgáltatnának az állításom igaz volta mellett. A kisebbséget a legnagyobb szélsőségig menő szabadoskodás jellemzi, míg a többség több higgadsággal dicsekedhetik.

A szakadás az ülés bezárultakor történt még mielőtt az elnök kitűzhetné volna a jövő gyűlés napját. Meglátjuk, ha egyáltalán lesz-e szükség, mód és alkalom e mulasztás helyre-pótlására?

Kilátásunk asphált-kövezetre.

Lehetetlen egyet nem értenünk az iránt, hogy városunk járdája már is oly szomorú állapotba jutott, hogy azon segíteni kell, kijavítani a régit, alig érdemli a költséget és fáradságot; új járdát hozni a régi bányákból alkalmasint senkiinek se jut eszébe: ha jól vagyunk értesülve, két ajánlat nyomul előtérbe, egyik, hogy granit járdákat kapjunk, mit Csucsa vidéke szolgáltatna; a másik, hogy asphálttal próbáljunk, mire nézt azon angol társaság, mely Pesten a hatvani-utczát asphaltozta, ajánlatot készül a városnak tenni.

Be kell ismernünk, hogy az asphált, legalább azon kísérletek után, melyek közelünkben történtek, s azon romok után, melynek utolsó nyomait Bécs a skott-kapu előtt tapodja, nálunk nem a legjobb hírnévnek örvendő. Az eddig alkalmazott asphált hidegnek melegnek annyira engedett, hogy szabadlég alatti alkalmazása alkalmasint felhagyottnak tekinthető.

A most kérdésbe jövő asphált új valami; anyagját a földszurkos mészkővet, Swájczban az úgynevezett „Val de Traversi” kőbányákban egy társaság pár évtizedtől bányássza ugyan; de sajátlagi hírét és lendületét egy londoni társaságtól nyerte, mely mivelését a múlt évben vette át, s működési körét nagyra kívánja fejteni.

E lapok hasábjain, épen e sorok írója vett volt alkalmat Páris ilyenmő közvetséről megemlékezni, kiemelve, hogy port nem ad, s a kocsi ezrei zajtalanul görgenek felette. A Szt.-Márton kaputól a Elyséi-mezők felé vonuló boulevardok, maga az Elyséi-mező, a Rivoli-utca, a Concorde és Louvre-tér már a világhírlátáskor ily asphálttal voltak bevonva; ha esős időben favonóval letisztították, egyikéket adták a legfinomabb járdák és szekerutaknak, melyet a finomodó izlés mai napig alkalmazott.

Mint halljuk, a vállalkozni akaró társaság a járdák négyeszeget ölet 25 frtért ajánlkozik bevonni, s 15 évig ölet 50 krért kötelezi magát fentartani. A mostani járdák, melyek négyeszegezőlönként 16 frtba kerültek, mintegy 10 évesek, s mondhatni már az utolsó években csak jó időtől valók voltak. E mellett, az említett társaság még azon kedvezményt is nyújtja, hogy árát 15 évi részletekben fogadja el, a hátralévő részről 5%-t követelvény.

Hogy mennyire felel meg az asphált a célunk, megmondja a pesti hatvan-utczai kövezet, mely már átadatott a közlekedésnek, — hogy mennyire szállítja le a követelést, azt meglátjuk, ha komolyan szóba áll a város: de annyit mindenesetre látunk, hogy a város, csupán a belváros kövezésére 1855-től 1870 végéig 20,000 frtot fizetett ki, holott az egészét javításnál egyébként nem mondhatjuk, s hogy valami ajdonsághoz juthassunk, a jövő évre a költségvetés 8000 frtot praeliminált.

Hozzávetőleg a belváros járdái mintegy 3000 négyeszeget ölet tesznek ki, mi 60,000 frtot tenne, mi évenként 4000 frtot és kamatját s a

fentartási 50 krból kerülő 1500 frtot róma pénzárunkra. Nem csekélység, főleg ha 15 év múlva rómlásnak indul; de egy iránt tisztába lehetünk, hogy mai járdáink, azokkal a nyaktörő esatornákkal, városunk díszítésének rovására esnek.

Országgyűlés.

Pest, nov. 23-án.

(Vége.)

103. §. Györffy indítványát az n) pont kihagyására nézve, pártolják még: Tisza Kálmán és Jókai Mór. Maga az indítványozó annak elfogadása esetére a 104 §-hoz oly bekezdést hoz javaslatba, miszerint az 1848: 18. t. cz. egészen érintetlenül marad, csak a hírlap-cautiora vonatkozó rész törölletik el. Schwarz Gyula szintén Györffy indítványát pártolja, mert a lényegét a formáságnak feladni nem akarja. Tóth Kálmán as esetre, ha Györffy indítványa el-ejtetnék, ez iránti törvényjavaslat benyújtása iránt határozati javaslatot terjesztend be. Szlavy minisiter az n) pont kihagyása esetén a sajtóférvény lényeges módosítását tenné szükségessé, mi ide nem tartozik, s itt már csak azért sem tárgyalható, mert például Horvátország, melynek külön sajtótörvénye van, annak ez utoni módosítását nem vehetné jó néven. Még más fontos tárgyak is, például a bányászati kimaradtak e tvjavaslatból, pedig tulajdonképp ide tartoznának, minek azonban oka az, hogy egyes ágak szabályozása igen kiterjesztene-e törvényt. Csernatony Lajos itt csak a cautio kérdését látja szőnyegen, mit haszontalan dolognak nevez mert sok a jót, de semmi rosztat meg nem akadályoz, s mivel letenni mégis csak nehéz, némi kiváltságot nyújt annak, a ki már letette, — ő szívesen mond le e kiváltságról, mert a szabad verseny által látja biztosítva a sajtó emelkedését, mit ohajt még saját lapja bukálal is, ha jobb lép helyére. Simonyi Ernő az n) pont kihagyását pártolja.

Szavazásra kerülő a dolog, a kérdéshez szól Falk Miksa, előbb a 104 §. megszavazását óhajtván, hogy összeütközés ne legyen, Justh József a házszabályok értelmében itt és pedig a szerkezet el- vagy el nem fogadása iránt kívánja a kérdést feltételezni, mi megtörténvén, a 15-ös bizottság szövegezését elfogadja 106 képviselő, nem fogadja el 108. (Élénk éljenzés balról; felkiáltás; nincs cautio.)

Györffy Gyula indítványára ejtve meg a szavazás, azt elfogadja 109 képviselő, nem fogadja el 136. (Élénk éljenzés jobbról: zaj balról; felkiáltások: hát mi lesz a §-sal? B. Podmaniczky Frigyes figyelmézteti a

házat, hogy az ellentétes határozatok folytán e §, egészen elesett. Deák Ferencz a vita folyamából nem vehetvén azt ki, hogy a ház e §-t mellőztetni kívánta volna, de ez irányban indítványt nem téve, ut szövegezés végett a 15-ös bizottsághoz véli azt utasítandónak. (Helyeslés, zaj.) Szlavy minisiter pontonkinti szavazást ajánl, miután csak egy pontra vonatkozik a módosítvány. (balról: nem lehet) különben csatlakozik Deák indítványához. Simonyi Ernő; substratum nem lévén, e §. egészen abban hagyandó, miért nem gondoskodott a kormány a §. többi pontját megemelt módosításról vagy indítványról a szavazás előtt. Halász Boldizsár csak förendházi módosítás által hiszi reparálhatónak a hibát. Kerkapoly pénzügyminisiter Deák indítványához járul, csak szerkezeti igazításról levén szó. Csernatony Lajos nem osztja ez okoskodást, mert akkor az egész vita nem elvi fejtegetés, de grammatista gyakorlat lett volna, különben propter bonum pacis, kész Deák indítványához járulni, valamint Tisza Kálmán is, ki különben egyedül Halász megjegyzését tartja correctnek; és abban látja a zavar okát, hogy a szavazásra bódultak a házba olyanok, kik addig nem érdeklődtek az iránt, mi nem történhetnék, ha az angol eljárás szerint szavazáskor az ajtók bezárattának. Vukovics Sebő azt hiszi, hogy csak Györffy indítványa lenne a szövegezés tárgya, mert az első határozatban a cautio eltörlése által érvényre jutott lényegileg, Deák Ferencz a tárgyalás menetéből világosnak látván, hogy csak a felett volt vita, legyen-e cautio, vagy nem, s erre a ház az első szavazás által nemmel választott, ő utasítandónak véli a szövegező 15-ös bizottságot, hogy a cautio-eltörlés iránti határozatot tekintetbe vegye, mert ellenkezőleg ő sem szavazna mellette (helyeslés balról, mo-

gás jobban,) de mégis inkább szeretné, hogy a felsőházhoz teljes törvény küldessék.

Elnök ez értelemben feltevéen a kérdést, Tisza Kálmán hozzájárul, Zsedényi Ede felveti, hogy két határozat is van, Patrubby Gergely ezt is irányadónak hiszi, és mindkettőt az utasításba kell foglalni, Ivánka Imre még ez esetben is Deák indítványát hiszi irányadónak mert az tükörüli vissza a tanácskozás és határozatok szellemét, Csernátóy már az által látja e határozat tiszteletben tartását, hogy ennek folytatn utasittatik oda a S. Kerkápoly minster a bizottság jelentésére ezt közönyösnek hiszi, s megnyugtatóul megadja az utasítást Deák javaslata értelmében, mire az elnök Deák indítványa szerint téven fel a kérdést, az a ház imposans többsége által fogadtatott el, maguk a jelen volt miniszterek is (Tóth, Pauner, Tisza, Kerkápoly, Szilágyi) mind mellette szavaztak.

Tárgyalás alá kerülővén a 104 (most 105.) §, az Győrfi indítványára függőben marad, mint a 103-dikkal (most a 104-el) össze-függő.

Végül tárgyalatott Irányinak tegnap a 15-ös bizottsághoz utasított javaslata, miután az előadó és Chorin Ferencz ellene, Madarász József, Simonyi Ernő, Henszlmann Imre, Lázár Adám, Péchy Tamás és Deáky Lajos mellette szóltak volna. A módosítás elvetetett.

Ülés vége 2 órakor.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, nov. 28.

A bécsi dolgokra nézve, a bécsi lapok többnyire megerősítik azt, mit eddig a válság küszöbön álló megoldására nézve írtak. Egész bizonyosnak tartják Lasser, Glaser és Stenayr kinevezését. A pénzügyministeri tárczára nem igen kapnak embert. Hopfen, az első candidatus visszautasította azt, minthogy új budgetet készíteni nem, Holzgethan budgetét magáévá tenni nem vállalkozott. Azóta Plenert s Brestlt említették a lapok. A legújabb és legvalóbb-versio szerint Holzgethan loyag, megmarad Auersperg alatt is.

A lengyel miniszteri tárczára nézve Grocholszkival még nem történt megállapodás, s a „Presse” határozottan tagadja azt is, hogy az új kormány vele, valamint a lengyel képviselőkkel alkudozásba bocsátkozott volna.

A miniszterium kinevezetése bécsi lapok szerint már a legközelebbi napokban történnek. A „Presse” vasárnapra várta azt, s állítólag a „W. Ztg.” vasárnapi száma a császári kéziratokat hozza is!

Auersperg mint írják azon meggyőződés-sel lép a politikai küzdelem terére, hogy az alkotmány nemcsak javítható, de hogy a javítás azon szükséges is, s mielőtt az alkotmány jogfolytonosságát helyreállította, oly irányban ragadandja meg a kezdeményezést, mely a rendszerben változást eszközölni hajlandó.

A francia legitimisták a kamarában indítványozni fogják a monarchia felállítását Chambord gróffal és Luzernbe egy küldöttséget is küldtek hozzá, mely rábírja, hogy egy általuk kidolgozott alkotmányt fogadjon el. Az Orleans hercegek az ügynek hír szerint megvannak nyerve. A párisi gróf oda nyilatkozott, hogy ha Franciaország képviselője egy alkot-

mányt ajánl fel Chambord grófnak, és ő ezt elfogadja, akkor ő is a trón mellé áll!

A brüsseli zavarok növekvőben vannak. Növejt az izgatottságot, hogy Barra interpellatioját az ultramontán többség a kamarában elveté. Northombot az ultramontán vezért a tömeg bántalmazta. Több befogatás történt. A ministertanácsban a polgármester is jelen volt, és a belügyminister megkérdezvén őt a mozgalom jelleméről, oda nyilatkozott, hogy az elégtelenség az egész országban igen nagy, a minster ellenben a mozgalmat mesterségesen előidézettnek mondja. A polgármester a katonai segély igénybevételét visszautasítja.

A pápa nov. 24-én 19 megyés püspöket nevezett ki, ezek között 14 olasz. Állítják, hogy a pápa ezen kinevezéseknél allocutiót tartott, melyben kéri a püspököket, hogy nyájait a vallásra vezessék, s óvják őket oly bajoktól, melyek most inkább, mint bármikor a földet elárasztják. Mások szerint a pápa ez alkalommal nem tartott allocutiót, hanem csak igen röviden szólt Franchi küldetéséről. A „Fanfulla” tudni véli, hogy a conclavet szabályzó bullákban változtatás tételét, hogy a pápának kinevezetése jövőben gyorsabban legyen eszközölhető, mivel ama hatalmak beavatkozási jogától tartanak, melyek kizárás jogával bírnak.

Berlini hírek szerint a bir. gyűlés centruma azt fogja indítványozni, hogy a politikailag izgató papok bírói üldöztetése esküdt-szék elé utasíttassék.

Handy bey, Edhem basa fia, a porta biztosává nevezetett ki a bécsi világiállásra. A török kormány hivatalosan közlésezi, hogy a jelenlegi kormány által tett megtakarítások 13 és fél millióra mennek. További megtakarítások is ígértetnek.

A KELET magán-távirata.

Feladott Pesten, novemb. 28. 10 ó. 30 p. d. e.

Érkezett: nov. 28. 11 ó. 10 p. d. e.

A Budgetvita a képviselőházban csütörtökön veszi kezdetét. A bírósági szervezet tíz nap alatt a minisztertanács elébe kerül. Elnöki jelentés a bírói, járás és aljárásbírói állomásokra vonatkozólag kettő kivételével tárgyalattak.

Cseh helytartóvá Koller tábornok nevezetett ki.

A brüsseli zavarok oka Dedecker kormányzó, állomásáról lemondott.

A porosz és olasz országgyűlések tegnap trónbeszéddel megnyitattak.

A valesi herceg igen beteg.

A pesti nemzeti színházban a szombati Matcsinszky-botrány folytán a belügyminiszter hivatalosan igazolásra hivta föl Orczy intendanst, ki tegnap lemondott.

Jelentés a kolozsvári jót. nőegylet választmányának oct. 20-án és november 21-én tartott gyűléséről.

1. A sept. 23-án rendezett tüzjatek tiszta bevételül az akkor tett kegyes adományokkal egyetemben 140 frt 97 krajczárt ad be a rendező bizottmány elnöke b. Kemény Istvánné.

2. Mina Jánosné asszonyság az egylet részvényes tagjává lett.

3. Dorgó Albertné befizeti alapítványát 1 dr. 100 forintos urbr. kötvénnyel.

4. Több társas körben gyermekek között tárlatok s más játékok rendeztetvén a nőegylet javára, ezek jövedelmeül beküldetett a választmányhoz: Schwartzel és Fröhlich gyermekek részéről 4 frt; Schelné asszonyság intézete növendékei részéről 10 frt 80 kr; Duréné asszonyság intézete növendékei részéről 4 frt. A választmány köszönettel fogadta a tisztelt anyák valamint a nevelő intézetek vezetői és növendékeik szives megemlékezését.

5. Hasonlóan köszönetét fejezi ki a választmány gr. Nemes Jánosné és b. Splényi Paulina ó nagyságaik iránt, kik eddigi szép szokásokhoz képest, most is meghozták áldozataikat szenvedő embertársaink nyomorának enyhítésére. Nemes grófnő 50 frtot Splényi bárónő 16 dr. melegfűkötet küldvén be a választmányhoz szegények közt leendő kiosztás végett.

6. Báró Szentkereszty Stefánia ó nagysága egy általa festett képet a közelebből rendezett tárlatnál megelőzőleg és annak folytatban sorsolás után egyetünk javára értékesítvén s a tárlati bizottmány elnöke gr. Eszterházy Jánosné után e sorsolás jövedelmeül 360 forint be is adván, a választmány a sorsolást az ülés színén elintézte, mely alkalommal kihuzatott a 15. szám.

A választmány a maga hálás köszönetét kifejezte a tisztelt bárónő iránt az emberbaráti szeretet s egyetünk iránti meleg érdekltség e szép bizonyítványért.

7. A két ülésben a választmány 10 folyamodónk egyszer mindenkorra kiadandólag 36, harminczháromnak havi részletekben kiadandólag 314, együtt 350 forintot utalványozott.

8. A választmány nagy örömmel értesült a közelebből rendezett tárlat minden tekintetben szép s a választmány várakozását felyül muló sikeréről a rendező bizottmány elnökének Gróf Eszterházy Jánosnének következő jelentéséből:

Tisztelt választmány!

A tisztelt választmánynak f. évi 108 számú határozata értelmében a kiküldött bizottmány az akkor meghatározott tárlatnak rendezését végrehajtotta f. évi nov. 1—10 napjában az eddig szokásos módokat szerint.

Örömmel jelenthetem, hogy tekintetbe véve e tárlatunk iránt a nagy közönség részéről tanusított pártolást és érdekltséget s különösen az ezek nyomán pénzárunk gyarapítására elől dézett szép sikert, tárlatunk eredményeiben tulszárnyalta nem csak a rendező bizottmány, de bizonyára a tisztelt választmány várakozását is.

Az érdekltség bizonyítványa, hogy nőtársaink közül hazánk [Erdély részének külön-böz vidékeiről s a királyhágon tulról is jele-

sen Debreczenből — versenyezve siettek becses küldeményeikkel tárlatunk díszének és becsének emelésére közremunkálni. E nemes verseny nyomán volt szerencsés a bizottmány 743 részvevőtől 1200 tárgynál többet kiállithatni.

A tárlat egyes osztályai közül leggazdagabb volt a minden fajtaú dísz himzések, varrások és tárgyak osztálya. A tisztelt résztvevők ugyanis midőn a tárlat díszének — akkor a tárlattal összekötött sorsjáték becsének emelésére is kívántak hatni szives adományaikkal, s valójában a nyerevények legnagyobb részét ez osztály nyújtotta.

A kötések, horgacsolások és fehérnemű varrások osztályában szerencsés volt a bizottmány több olj nőtársunknak, kiknek ezek rendes üzleti foglalkozás, az ügyességét és képességét a nagy közönségnek bemutatni, s néhány tárgy elárúsítása által azoknak némi szives szolgálatot tehetni.

A szötemények, fonalak és czérnák osztálya ez alkalommal is kevésbé volt terjedelmes. Ennek okát a bizottmány abban találja, hogy a magasra fejlett gyáripár a maga gépeivel a háztartásból a női foglalkozás ez ágát ha ki nem is szorította egészen, a munkaerő hiánya és drágasága mellett legalább is nagyon költségessé tette. Szerencsés volt mégis a bizottmány ez osztályban is különösen Háromszékről és hazánk más vidékeiről is különösen igen szép gyapjú szöteményeket bemutathatni.

A nyers és savanyított vetemények, a befőzött, szárított és nyers gyümölcsök osztálya kiválóan szép és tanulságos volt. Nem hivatásunk ugyan közgazdasági kérdéseket tárgyalni, de biztosan állithatjuk, hogy kivált a Kendi-Lónáról kiállított, épen oly szép mint ilyetemes aszalt gyümölcsök, biztosan mutatják, hogy a gyümölcs gazdagon termő Erdély nemcsak nélkülözheti a kereskedés után béhozni szokott ily gyümölcsöket, hanem maga is vithet ki.

A sütemények osztályában a több nemű csemegék és tészták közt a debreczeni tekintélyes házi kenyér méltó versenytársakra talált a kolozsvári, több fajtaú és minőségű kenyerekben. Az enniválók osztályában azonban a legkitünőbb helyet foglalta el a 6 fajta, maga nemében mindenik kitünő sajt.

A közzé tett tervezetszerint a rendező bizottmány kiállított tárgyakért a következő méltányoló elismeréseket és jutalmazásokat állította meg.

1. Dísz himzésekért és munkákért: Nagy Zsuzsának, Jancsó Teréznek. Paizs Netinek egy-egy aranyot. Szász Károlinának Rácz Annának és Elek Pepinek egy-egy tallért. Elismerő oklevelet: Hiri Nellinek, Márai Gábrillának, Csató Ilonának, Aubine Rózsának és Fáninnak, Gyarmaty Laurának, Wittenberger Rochitz Idának, Angyal Agnesnek, Popini Vilának, Nagy Lászlónak, Barabás Lajosnának, Graf Jakabnának, Kolozsvári Józsefnének és Jancsó Józsefnének fehérnemű varrásért.

2. Szöteményekért, selyem- len- és kenderfonalért, nyers lenért és kenderért: Andráschovszki nővéreknek sodrott selyemért egy aranyat. Boeskor Sámuelnek fonalért egy tallért. Elismerő oklevelet: Beke Sámuelné Kelemen Rózsának, Baló Sándornának, Keló Jánosnának, Incze Józsefnének b. Kemény Istvánnának, Incze Józsefnének, Gelch Frigyesnek, Hollaki Ferenczének, öz. b. Kemény Miklósnak, Czink Jánosnának, Hegedűs Lajosnának, Placintár Bálintnának, a székely-udvarhelyi leány nőveldeknek, s Madarász Veronika növendéknek.

1818. Paroni Fülöp, olasz minorita; czimzetes püspök.

1825. Zabberoni Bonaventura, minorita szerzetes; hellenopoli czimzetes püspök; meghalt 1826-iki jul. 30-án.

1858. Ardoini Raphael Péter szárd minorita; czimzetes püspök; 1843-ban megyés püspökké nevezetvén, saját honába visszament hol 1863-iki nov. 12-én végzé be földi pályáját.

1843. Sárdi Pál, olasz minorita; meghalt Jassyban 1848. octob. 27.

1849. Antonio de Stephano, bende-i czimzetes püspök. Moldvának jelenlegi Vicarius Salandari József marciopoli püspök, ki már néhány évtől fogva igazgatja a moldvai missiot.

Lelekészről régentén magok a püspökök gondoskodtak, a hívek igényeihez képest — midőn csak lehetett magyar szerzetesekre bízván utóbbiak vezetését. 1) 1626 óta Róma, illetőleg a „congregatio de propaganda fide” látja el minorita hitküldérekkel Moldvában a kath. híveket.

(Folyt. követt.)

1) Miben új bizonyítványt látjuk annak, hogy Moldvának katolikusai minden időben, azaz: a kunok megérkezésüktől kezdve mostanáig magyarok voltak, magyar lelkészek csak ott kellettvén, hol a hívek is magyarok. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900.

„KELET” TÁRCZÁJA.

Székely és csángó telepek.

(Folytatás.)

1444. Péter János (Seretensis) minorita.

1451. János (Rosa) dominicanus, hiteért görög szakadárók által megöletett.

1460. János Simon (Davidics) a leMBER-gi sz. keresztről nevezett minoriták zárdájának guárdianja.

1497. Tamás (de Zagradin) dominicanus; VI-ik Sándor által nevezetett püspökké. Halálával a bákói püspökség üresedésbe jöven, bekövetkezett török, tatár dúlások miatt a XVII-ik század elejéig betöltetlenül maradt.

1601. körül VIII-ik Kelemen az egy száznadál tovább szüneltél bákói püspökséget ismét visszaállította, Bernárdin magyar minoritát nevezvén püspökké. 1) Utóbbi tatár fogságban mint vértanu halt meg. Utódjai:

1) és 2) Redziarsky téved, midőn Bernandin és Valerian püspököket dominicanusoknak állítja; egy a bákói minoriták klastromából 1001 jun. 25-éről kelt bitelt okirat szerint mindketten sz. Ferencz kisebb rendjéhez tartozó erdélyi szerzetesek voltak. Lásd Ma. gazin für Geschichte, Literat. Siebenbürgens, II. k. I. füz.

1605. Jaromos, lengyel minorita.

1611. Valerian, (Lubieniecki), hasonlag sz. Ferenczi szerzetes. 2) Fogságban halt meg.

1618. Ádám (Goski) leMBERgi minorita; eleinten guardián, azután a langyelhoni minoriták főnöke, végre bákói püspök.

1624. Miklós, (Fredró) minorita szerzetes.

1633. János (Zamoyski) dominicanus, későbbben lengyelhoni püspök. Távozása után a lengyel király és moldvai vajda közt a püspöki szék betöltését illetőleg vita támadván, a moldvai kath. ügyei 1651-ig (Bándini Marcus, azután Porcsevesich Tamás) apostoli visitatorok, biztosok, által láttatnak el.

1651-ben Kurski Mátyás Márian lengyel minorita nevezetett püspökké. Későbbben Lengyelhonba tételét át. Utódja:

1660. Jakab (Gorecki), kinek halála után püspöki helyettes gyanánt Paluzzi Vitus czimzetes marciopoli érsek állittatik be.

1681. Jakab (Dluski) minorita szerzetes; azelőtt zamoski zárdafőnök. Istenfélő életének bevégeztével a bákói püspökség ismét két szent-széki biztosra, u. m. fennemlített Paluzzi Vitus czimzetes érsek, és 1689-ben Barnabei Felix czimzetes püspökre bízatik.

1693-ban Amandus Victorinus (Cieszeyko) Domokosrendi szerzetes foglalja el a püspök széket. Ezt követte

1699. Sztániszló Ferencz (Bieganszky) meghalt Wolhuniában Ostrog nevű városban.

1711. János Damascén (Lubieniecki); meghalt Varsóban.

1715. Andrián (Skricinski) minorita szerzetes; meghalt, mielőtt püspökké szenteltetett volna.

1717. Josaphat (Parysievic) lithuani születésű minorita szerzetes.

1733. Tamás (Zateski); főlshenteltetését a halál előzte meg.

1738. Sztaniszló Raymund (Jesierski) domokosrendű szerzetes. Ez egymásután két püspöki segédet (coadjutort) választott magának u. m.

1-ör) Ossolinski Ferencz minorita szerzetest, és ennek kióvi püspökké történt kinevezetése után

2-ör) Kazwosieski Domokos Pétert, ki 1789-iki sept. 30-án végezte be földi életét, 1773-kan a lengyel királyság felosztásával — XIV. Kelemen pápa ismét osztrák-magyar protectorátus alá helyezi a moldvai katolikusokat.

1808-ban Careuzi Bonaventura foglalta el a püspöki széket; későbbben mint umbriai püspök halt meg. Utódja:

1815. Berardi Bonaventura; VII-ik Pius által nevezetett püspökké. 1818-iki aprilis hó 13-án bekövetkezett halálával egyszersmind megszűnt létezni a bákói püspökség; azóta ismét Jassyban székelő szent-széki Vicariusok látják el a moldvai katolikusok lelki ügyeit. Ilyenek:

HIVATALOS.

Sz. 3564. 1871.

305. I. II.

(395)

(3-3)

Árverezési hirdetmény.

Mező-Pagocsa község özsves koresoma joga jövő 1872-dik év Január 1-étől kezdőleg több egymásután következő évre **folyó évi December 4-én délelőtti 9 órakor** Mező-Pagocsa községében, haszonbérbe fog adni, az árverezési feltételek nevezett község előjáróságánál megtekinthetők.

Tordamegye tisztségének 1871. November 24-én tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

(397)

(1-3)

Erdő eladás.

Középső gróf Teleki Domokos ur **komlódi jóságán** Szász-Régentől 2 mértföldnyire mintegy 60 hold **tiszta szálal tölgyfa erdő**, melyben kö-

rülbelül 14,000 szál 6—24 hüvelyk átmérőjű egészséges tölgyfa van, eladó.

Értekezhetni Komlódon Dombi Sándor gazdatisztánál, és Maros-Vásárhelytől alólírtánál.

Maros-Vásárhely, 1871. nov. 22. én.

SZÁSZ RÓBERT.

Ujannon berendezett és átalakított kizárólag vászon, asztalmű és kész női-férfi és gyermek fehérnemű

NAGY BAZAR DUHA KRISTÓFNÁL

Kolozsvárt, bel-középutca 452. Kisegítő alatt.

Alólírtak van szerencséje a n. érd. és t. cz. közönséggel tudatni, miszerint már négy év óta fenálló kereskedésemet újlag berendeztem és bécsi és külföldi utamból megérkezvén, azt a legújabbban elláttam minden e szakba tartozó **ezikkekkel u. m.** (13-*)

VÁSZON: valódi Rumburgi, Hollandi, Creász, Irlandi és házi vásznak legolcsóbb árán.
ASZTALNEMŰ: 6 és 12 személyre, terítékek, abroszok, szervátlak, törölközők, fehér és színes kávé abroszok.
FEHÉRNEMŰK: Mindenféle minőségben **férfi-női és gyermek** fehérneműk gyári áron: Ingelők, Gallérok, Manchettek feltűnő olcsó árakban.

Továbbá: női lábtűk, férfi fuszélik, varró, kőtő és legfinomabb gépczernák és egyéb apróságok. Ocsesemő gyermek kistafirozáshoz szükségesek kellek u. m. Főkötő, reklí, ábruha, Piquette és Trico paplanok.

Fehérnemű gyáramban megrendelhetők minta szerint bár mily fehérneműk, melyek leggyorsabbban teljesíttetnek.

N. érd. és t. cz. közönség pártfogására ajánlja kereskedését

DUHA KRISTÓF.

Árjegyzék üzletben kapható és kívánatra postán bár hová elküldöm.

Vidéki megrendelésnél kérek a pontos mérték beküldése.

Le radeau de la Meduse

par A. de Pontmartin. Ára 1 frt 90 kr.

La clique dorée

par Émile Gaboriau. Ára 2 frt 22 kr.

Les soirées de l'orchestre

par Hector Berlioz. Nouvelle édition. Ára 1 frt 90 kr.

La tache rouge

par Paul Féval. Ára 1 frt 90 kr.

Ma mission en Prusse.

Par le Comte Benedetti. 2-e édition. Ára 5 frt 7 kr.

Les folies de la Commune

par Cham. Ára 2 frt 54 kr.

Le petit bonhomme du coin.

Roman inédit par Ch. Paul de Kock.

Ára 2 frt 22 kr.

Barbares et Bandits. — La prusse et la Commune

par Paul de Saint-Victor. Ára 2 frt 22 kr.

La journée de Sedan

par

le Général Ducrot. Ára 2 frt 22 kr.

La Queue d'or

par

Alphonse Karr. Ára 2 frt 22 kr.

Récits d'un soldat.

Une armée prisonnière. Une campagne devant Paris

par

A. Achard.

Ára 2 frt 22 kr.

Les amoureuses cloitrées.

Barbara Ubryk

par l'auteur

des mémoires d'une femme de chambre. Ára 2 frt 22 kr.

Les perles noires

par

Louis Énault. Ára 2 frt 22 kr.

MAGYAR POLGÁR NAGY NAPTÁRA 1872-dik szökő évre.

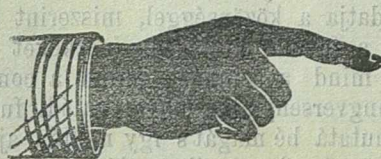
Szerkeszti K. PAPP MIKLÓS.

TARTALOM.

I. Naptárrész 1872-ről. II. Szépirodalom, történet, természettudomány és közgazdasági rész. 1. A honvéd foglyok Szébenben. Költemény Medgyes Lajostól. 2. A kivégzett Török professor fogvági naplója. Közli K. Papp Miklós. 3. Torna, román népballada. Közli Moldován Gergely. 4. Egy hadi ítélet 1849-ben. Koós Ferencztől. 5. Újabb adatok Lovassy László felségserzési pöréhez. Közli K. Papp Miklós. 6. Tökölönye zászlója, elbeszélés Lukácsfytól. 7. Fehér Anna, népballada, közli Lukácsfy. 8. Mirabeau halála Louis Blanc-tól, fordította a számuizdöttek lapjából a „L'Homme”-ból Tussai. 9. Széchy Mária levéltrábjából (1668). Közli Szilágyi Sándor. 10. Egy bál Mátyás királlyal. 11. Egy román népvész naplója (1849-diki román népfelkelés történetéhez). Közli K. Papp Miklós. 12. A Kossuth-banquet Washingtonban (1852). 13. Szent György helyettese Langbeintől, fordította Szász Béla. 14. Egy léghajós. Elbeszélés Jókai Mór-tól. 15. Böcsödál, Petrusz Jenőtől. 16. Az ó sánc szörzora, Orbán Balázstól. 17. Dalok Jankához, Sámira Lajostól. 18. Darwin elmélete, Herman Ottótól. 19. A kádicsfalvi malom Székely népballada. Közli Szöcs Mihály. 20. A gazdálkodás és takarékoságról, Janet Pál után Sámira Lászlóné. 21. Nagypénteken, Indali Gy. 22. Nagy események dióhéjban. 23. Róman, népdalok. 24. A munkásokról, Sámira Lászlótól. 25. Egy 1632-ik évi fali naptár, közli Jakab Elek. Egy igen érdekes leírás 1663-ból, közli P. Szathmári Károly. 27. A hasznosról és a becsületről, Janet Pál után, Sámira Lászlóné. 28. A természettudományok száz év előtt. 29. A csendes-tengeri vasút pályája. 30. A zsidók manája. 31. Egy pár szó a komlótermelésről. 32. Szesz finomító gyárak felállítás. 33. A sajtókészítésről. 34. Pár szó a trágyahulladékról. 35. A méter-mérték és súlyrendszer. 36. Bélyegilletékek. 37. Távirat. 38. Posta. 39. Vasúti menetrendek. 40. A Királyhágon inneni vásárok. 41. Teljes tiszti czímtár a legújabb hivatalos adatok nyomán. 42. Hirdetések.

Tiszti czímtárral 1 frt 30 kr.

Czímtár nélkül 1 frt.

Irodai fali naptár

katholikus és protestáns, görög-orsz és izraelita naptárral, bélyegilleték-táblákkal, a kolozsvári levélpósta indulása s érkezése, távirat, kamat-számítás és árendát mutató táblákkal.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. postán küldve 35 kr.

Legujabb és jeles franczia munkák!

Stein János könyvkereskedésében kapható:

Paris pendant les deux sièges

par Louis Veuillot. 2 kötet ára 8 frt 24 kr.

Meghívás az innsbrucki (ugynevezett tiroli) sorsjegyek vételére,

melyek — mint alább látható — jobbak a készpénznél, s melyekből az első és a legközelebbi húzás már 3-ik jan. 1872. történik meg.

Alólírt váltóház tisztelettel jelenti a n. e. közönségnek és egybarátainak, hogy az Innsbruck város által tett kölcsönt 1 millió forint erejéig átvette, s ezért kéri az erre vonatkozó megrendeléseket és jóváhagyásokat egyenesen hozzá küldeni.

Rövid vázlat azon előnyök, mit e kölcsön nyújt:

1. Ezen kölcsön 1 millió forint 322 ki. és 40 év alatt 2.535.910 frttal fizetettik vissza.

2. Ez összeg kötelezvény-részet-sorsjegyekre osztatik, melynek mindenké legálább 322 frttal húzatik ki, és

3. Van ezenkívül 4 húzás évenként: 30.000; 12.000; 10.000; 10.000 stb. nyereménynyel, továbbá

4. Elkéintve, hogy Innsbruck városa a fizetés-kötelezettséget magára vállalta, — mi eleg garancia — azon biztosítékot is adja, hogy a város minden ingó és ingatlan vagyonával törvényesen felvett több mint 800.000 forint értéke, minden ehhez tartozó jövedelemmel jót áll, s ezért bármelyik sorsjeggyel egy színvonalon áll.

Hogy alólírt váltóház a t. közönséget meggyőzze, mennyire biztosan vannak e papírok meg értékelni felül is, mint alaptőke: elhatározta, hogy ezen sorsjegyekből egy részt megtart, s kötelezi magát annak, ki tőle

1872. jan. 1-ig e nemű sorsjegyet egyenkint 30 frtjával vásárolt

(ha t. i. addig a feltevéti sorsjegyek tartanak) egy évig, azaz január 1-ig 1873. e jegyeket teljes vett értékükben bár mi fizetésbe elfogadja, mi által a vásárló semmit se kockáztat, s így ügyen játszik a húzáson át 30.000; 12.000; 10.000; 10.000 stb. forintra.

Elad továbbá alólírt váltóház ugyanily sorsjegyeket, de kötelezettség nélkül a visszavételre a napi ártól számított, most 26 frttal darabját. Ugyanezeket a napi ártól számított találhatni minden bécsi és vidéki váltóháznál is. Így azonban lehetősé teszi alólírt váltóház mindenkinek a sorsjegyek vásárolhatását: még egy bizonyos szám részletet tett felre, melyet 30 havi törlesztésre bocsát ki, vagy, hogy 1 frt és a törv. bélyeg havi díjazás mellett játszhatni minden húzásra; ezeknél is kötelezi magát, hogy az utolsó részlet befizetése után s napig ezen sorsjegyeket teljes értékükben visszaváltja.

A midőn alólírt váltóház a n. e. közönséget ezen sorsjegyek nagy előnyére figyelmeztetve, azoknak vásárlására tisztelettel meghívja, azt hiszi, hogy alig találkoznak valaki, ki részt ne ölajnána venni e játékban, s egyet vagy többet ne rendelne meg e jegyekből; s ezért még egyszer eljelenbe kéri venni, hogy midőn e sorsjegyek anyul elvont nyújtanak, s azon szán, mely e sorsjegyekből visszaváltható lesz, hamar előgyrat: igen érdekes lesz a megrendeléseket, minél előbb megtenni, mert mint fennebb említve is volt, ezen sorsjegyeket készpénz gyantát fogadja el a váltóház egy évig, mind a mellett, hogy játszhatni is vele.

Bécsi megrendeléseknél 30 kr. külön melléklendő a húzás-lajstromról 1872-ről, mely birtokba keltetik meg az illetőknek; mely megrendeléseket e lapján a

Wechselstube der k. k. priv. Wiener Handelsbank vormals Joh. C. Sothen in Wien Graben Nro. 13.

Nyomatott az ev. ref főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj